

ДОЦЕНТ Д-Р СТОЯН ТАНЕВ НА 80 ГОДИНИ

Васил Параскевов

Шуменски университет „Епископ Константин Преславски“

Юбилеят на доц. д-р Стоян Танев е подходящ повод да отбележим неговите изследователски приноси за развитието на българската историческа наука, а също така и за възникването и утвърждаването на катедра „История и археология“ в Шуменския университет. Научните публикации на доц. Танев заслужено трябва да бъдат посочени като образец за задълбочена и добросъвестна изследователска работа. Още повече че в нашето съвремие, в което преобладават повърхностни разработки, използващи обаче гръмки наукообразни фрази, взети наготово от всевъзможни чужди и български автори, детайлното вглеждане в оригиналните исторически извори, както и вещината, с която доц. Танев прави интерпретация на историографията по съответната тема, са все по-голяма рядкост. Рядкост също става и честността да се застане пред студентите като преподавател, носещ познание, а не като търговец, раздаващ дипломи. За радост, той е вдъхновяващо изключение от съвременните негативни тенденции във висшето образование и успя да съхрани през годините своята честност и всеотдайност, скрепени с необходимата доза мъдрост.

Богатият житейски и творчески път на доц. Танев е представен обстойно от проф. д.и.н. Цветана Павловска и доц. д-р Диана Радойнова в сборника с научни изследвания, посветени на неговата 70-годишнина¹. Затова настоящият кратък текст ще бъде насочен към основните моменти от неговата научна дейност, както и към научните му приноси през последното десетилетие, т.е. в периода 2005 – 2015 г.

Доц. Танев се изгражда в бъдещата си професионална перспектива като изследовател и преподавател по съвременна българска история във Философско-историческия факултет на Софийския университет, където от 1954 до 1959 г. е студент, а през 1962 г. е назначен за асистент. Той прави първата голяма стъпка в научното си развитие в началото на 70-те години. Неговата дисертация за научната степен „кандидат на историческите науки“ („доктор по история“) е посветена на българо-съветските военнополитически отношения през периода 1944 – 1947 г. Защитена е през 1973 г. Две години преди да бъде официалната защита, тя е публи-

кувана като монография, която получава положителни рецензии от специалистите. Още в дисертацията изпъква стремежът на доц. Танев не само да провежда изследвания, издържани в аналитичен и критичен дух, но и да подплатява своите изводи и интерпретации с внимателен прочит на огромно количество архивни източници и на съществуващите научни изследвания.

Доц. Танев се хабилитира като доцент в научния съвет на Историческия факултет на Софийския университет през 1977 г. с изследване, посветено на българо-чилийските отношения (1954 – 1973). В този научен труд той използва широка изворова база – документи от Централния държавен архив, текущи архиви на български министерства, ведомства и други, оригинални чилийски документи, периодичен печат и публикувани научни изследвания. Поради отказ да получи достъп до архивни документи за българо-кубинските отношения (1959 – 1979 г.) тази тема остава нереализирана.

Важна роля за научното израстване и развитие на доц. Танев изиграват неговите специализации в Московския държавен университет (септември 1971 – януари 1972 г.) и в Хаванския университет през 1984 г. Същевременно той взема участие в работата на международни научни конференции в Москва и Тбилиси (СССР), Варшава, Торун и Катовице (Полша), Прага, Оломоуц и Братислава (Чехословакия), Берлин (Германия) и Хавана (Куба). Необходимо е да се изтъкне участието му и в много национални научни конференции.

През 90-те години на XX век преподавателската дейност на доц. Танев продължава в Кърджали и в Шумен. От 1991 до средата на 1996 г. той е директор на Полувисшия педагогически институт в Кърджали. По време на своя управленски мандат полага големи усилия този институт да стане малък регионален университет в Югоизточна България, имайки предвид възникналата нова етнополитическа, етнорелигиозна, етнодемографска и етносоциална ситуация в този геополитически уязвим край на нашето Отечество след 1989 г. Институтът става филиал на Пловдивския университет с постановление на Министерския съвет на Република България през 1996 г. С тази структурна промяна за студентите от Югоизточна България е създадена реална възможност да придобиват висше образование в Кърджали.

През 1996 г. доц. Танев постъпва на работа в Шуменския университет. До 1999 г. той е ръководител на катедра „История“ във Факултета по хуманитарни науки, член е на Факултетния съвет и е председател на Атестационната комисия във Факултета. Доц. Танев чете лекционните курсове „Съвременна българска история“, „Етническите общности в България“, „Модернизация и демодернизация на съвременна България“,

„Национализъм и толерантност в българското историческо образование“ и други. Той продължава преподавателската си дейност в Университета и след своето пенсиониране. Понастоящем доц. Танев води занятия със студентите по учебните дисциплини „Етническите общности в България“ и „Историография“.

Последните публикации на доц. Танев също показват добросъвестността, с която той провежда научни изследвания, и могат да служат за еталон на сериозна научноизследователска дейност. Подходящ пример в тази насока е поредицата от статии и студии, посветени на етническите проблеми на съвременна България – „Българите мюсюлмани – вечни мъченици на чужда държава и на своята родина“ (Минало, 2008, кн. 4, 75 – 96), „Помашки етнос в Република България през ХХІ век – утопия или реалност?“ (Историкии, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, том 6, Шумен, 2013, 232 – 276), „Турски историци и други чужди автори – фалшификатори на българската история“; (Историкии, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, том 8, Шумен, 2015, 185 – 227), както и студиите, разглеждащи други въпроси от българската история – „Нова България в общоевропейския цивилизационен процес. Отрицателни обективни и субективни фактори за недостатъчното цивилизовано развитие на българското общество към хуманизъм и прогрес (1878 – 1944)“ (Историкии, Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“, том 7, Шумен, 2014, 195 – 220) и „Българското историческо образование в контекста на европейския интеграционен процес: с национален облик и без космополитен „чар“ (Журнал за исторически и археологически изследвания, 2015, бр. 1 – 2, 61 – 110).

Знаейки, че „най-продължителната и вечно неотстранима диктатура е диктатурата на конюнктурата“⁽²⁾, доц. Танев прави обоснована критика както на политиката на българската държава към етническите общности в страната, така и на тези български и чужди автори, които, използвайки международната и вътрешнополитическата конюнктура, допускат в своите работи антибългарски пропагандни внушения и дори открити лъжи. Правилно е и неговото схващане, че историческото образование в България трябва да има ясно изразен национален облик. Европейската интеграция на страната не трябва да обезценява националното обществено съзнание, националната историческа памет и националната ни идентичност.

Във време на морален и духовен упадък доц. Стоян Танев продължава да е пример за човешка и научна почтеност. От името на катедра „История и археология“ му пожелавам крепко здраве и нови творчески постижения.

БЕЛЕЖКИ

1. Историкии. Научни изледвания в чест на доцент д-р Стоян Танев по случай неговата 70-годишнина. Университетско издателство „Епископ Константин Преславски“. Том II, Шумен, 2007, 943 с.
2. Интервю на доц. д-р Евгения Калинова с доц. д-р Стоян Танев. В: Историкии, том II, с. 60.

80TH ANNIVERSARY OF DR. STOYAN TANEV, ASSOC. PROF.

Dr. Vasil Paraskevov, Assoc. Prof.

Department of History and Archeology
Faculty of Humanities
Konstantin Preslavsky University
115, Universitetska Str.
9712 Shumen, Bulgaria
E-mail: vasilparaskevov@yahoo.com